

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Redovisning av uppdrag angående SCB:s tillämpning av PSI-lagen.

1. Uppdraget

Statistiska centralbyrån (SCB) ska enligt regleringsbrevet för år 2013 redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att anpassa myndighetens verksamhet till kraven i lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen ("PSI-lagen"). Redovisningen ska avse vilken verksamhet som omfattas av lagen, vilka villkor som tillämpas och vilka avgifter som tas ut samt om villkor/avgifter har setts över. Grunderna för avgiftsättningen ska redovisas, liksom möjliga åtgärder för att öka tillgängligheten till myndighetens statistik.

2. Verksamhet som omfattas av lagen

Enligt förordningen (2007:762) med instruktion för Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar SCB för officiell statistik och för annan statlig statistik. SCB ska enligt instruktionen utveckla, framställa och sprida statlig statistik, samordna överlämnandet av statistiska uppgifter till internationella organisationer och samordna det statliga statistiksystemet. Därutöver får tjänsteexport som är förenlig med myndighetens uppgifter och verksamhetsområde bedrivas. Myndigheten ska i mån av resurser utföra uppdrag inom sitt verksamhetsområde åt andra myndigheter och får även åta sig sådana uppdrag från andra uppdragsgivare. Enligt regleringsbrevet är det övergripande målet med verksamheten att producera statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna.

Officiell statistik från SCB och andra statistikansvariga myndigheter görs tillgänglig på SCB:s webbplats i SCB:s statistikdatabas (SSD). Statistikdatabasen innehåller flera tusen tabeller med tillgångsförteckningar. Antalet uttag uppgår till över en miljon om året. Vid uttag skapas flexibla tabeller utifrån de val som användarna gör, vilka kan laddas ned i olika format för fortsatt bearbetning och analys. Handlingarna tillhandahålls avgiftsfritt och utan några särskilda villkor.

PSI-lagen är tillämplig på de handlingar som tillhandahålls i Statistikdatabasen. Därutöver är det bl.a. på grund av sekretessreglerna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, endast en mindre del av SCB:s handlingar som träffas av PSI-lagen. I SCB:s verksamhet omfattas uppgifter om enskilda som ligger till grund för statistiken av sekretess enligt 24 kap. 8 § OSL. Därutöver finns också andra sekretessbestämmelser som begränsar tillgången till uppgifter hos SCB.

PSI-lagen är enligt undantagsregeln i 4 § andra stycket inte tillämplig på handlingar som en myndighet tillhandahåller i sin affärsverksamhet. Innebörden av begreppet ”affärsverksamhet” är emellertid oklar. Enligt en enkät som har genomförts av regeringskansliet om tillämpningen av PSI-lagen har begreppet lett till problem och en utredare ser f.n. över lagen och ska föreslå de ändringar som är påkallade. Syftet är att göra lagen lättare att tillämpa (Dir. 2013:2).

3. Villkor som tillämpas

SCB:s och övriga statistikansvariga myndigheters handlingar i Statistikdatabasen får fritt vidareutnyttjas för nya ändamål, kommersiella eller andra, utan att det krävs något särskilt tillstånd eller avtal. I dessa sammanhang tillämpas alltså inga särskilda villkor (licensvillkor).

En insats som går utöver SCB:s skyldigheter enligt offentlighetsprincipen kan utföras av SCB som ett avgiftsfinansierat uppdrag. Därvid kan ensamrättsreglerna enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, URL, innebära att det krävs ett medgivande från SCB för exemplarframställning och spridning av sådana handlingar som omfattas av ensamrättsskyddet.

En generell reglering av de immaterialrättsliga frågorna finns i SCB:s allmänna avtalsvillor för uppdragsverksamheten. Villkoren ger rätt att sprida arbetsresultatet, dock inte i kommersiellt syfte, såvida inget annat har avtalats, t.ex. om vidareutnyttjande för kommersiella ändamål.

Det allmänna företagsregistret (BASUN) förs av SCB med stöd av förordningen (1984:692) om det allmänna företagsregistret och ska enligt förordningen finansieras genom avgifter. BASUN skyddas mot olovlig kopiering och spridning genom den s.k. databasregeln i 49 § URL. Avtal om BASUN innehåller därför särskilda villkor för nyttjandet.

Information till allmänheten om vilka villkor som SCB tillämpar finns på SCB:s webbplats.

4. Avgifter

4.1 Grunderna för SCB:s avgiftsuttag (prissättning)

4.1.1 Allmänna utgångspunkter

Enligt 24 § förordningen (2007:762) med instruktion för Statistiska centralbyrån ska SCB ta ut avgifter för uppdrag som myndigheten utför med stöd av 4 § i förordningen. I SCB:s uppdragsverksamhet tillämpas principen om full kostnadstäckning enligt reglerna i avgiftsförordningen (1992:191). Principen om full kostnadstäckning som grund för prissättningen innebär att verksamheten inom ett resultatområde, åtminstone på några års sikt, ska gå jämnt upp. Hela SCB:s uppdragsverksamhet betraktas i detta sammanhang som ett resultatområde. SCB:s kalkylpriser beslutas av SCB för ett budgetår i taget efter samråd med Ekonomistyrningsverket (ESV). Detaljerad information kring SCB:s priser finns i den Pris-PM som översänds till ESV inför det årliga samrådet.

Inom SCB är produktionen av anslags- och avgiftsfinansierad statistik organisatoriskt integrerad. I de flesta fall genomförs anslags- och uppdragsproduktionen inom ett område av samma personer. Kostnaderna hänförs till olika produkter, anslags- såväl som uppdragsprodukter, i proportion till det direkta utnyttjandet av olika produktionsfaktorer. Kostnad för nedlagd tid fördelas på produkterna via tidrapportering och övriga direkta kostnader bokförs på berörd produkt. Olika kalkylpriser används för persontid, datainsamling samt ateljé-, tryck- och distributionstjänster.

Information om SCB:s avgifter och grunderna för avgiftssättningen lämnas på SCB:s webbplats.

4.1.2. Kalkylering och prissättning

SCB:s priser är beräknade så att de vid budgeterad volym i princip ger full kostnadstäckning för verksamheten. Då samma resurser inom SCB används för såväl anslags- som uppdragsverksamhet grundas beräkningarna av priserna på den sammanlagda volymen av anslags- och uppdragsverksamhet. Anslags- och uppdragsverksamheten bär genom priset sin proportionella andel av gemensamma kostnader. Vid prissättningen har ett längre perspektiv än det aktuella budgetåret beaktats på så sätt att kostnader och intäkter respektive år inte alltid nödvändigtvis behöver balansera om man därigenom kan undvika stora variationer i priserna.

Kostnadsavräkningen ska spegla kostnaden för nyttjade resurser, dvs. självkostnaden. I priset för persontid, kalkylpriset, får löneökningar fullt genomslag. Förändringar i de gemensamma kostnadernas andel av de totala kostnaderna kan påverka kalkylpriset, minskad andel administrativa kostnader kan sänka priset, ökad andel (t.ex. ökade lokalkostnader) kan höja priset.

4.2 Tillämpningen

4.2.1 SCB:s avgifter generellt

Två olika generella avtalsformer förekommer i SCB:s avgiftsfinansierade verksamhet: löpande räkning och fast offert. Därtill kommer att vissa standardiserade uppdragsprodukter prisätts med en form av fast pris enligt särskild prislista, t.ex. produkter som ingår i s.k. regionalstatistiska paket, uttag ur allmänna företagsregistret eller vissa standardiserade tabelluttag. Tjänsteexporten regleras i särskilda kontrakt.

Avgifterna består av dels kalkylpriser per timme för fem olika personalgrupper, se nedan priser för 2013, dels av avgifter för standardprodukter, t.ex. statistikpaket och uttag ur SCB:s företagsregister.

- Personalgrupp 1 485 kr/tim
- Personalgrupp 2 590 kr/tim
- Personalgrupp 3 735 kr/tim
- Personalgrupp 4 1010 kr/tim
- Särskild specialistkonsultation 1250-1800 kr/tim.

När allmänna handlingar lämnas ut på begäran enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF) sker detta mot avgift enligt 15-24 §§ avgiftsförordningen (1992:191).

Information om SCB:s avgifter och grunderna för avgiftssättningen finns på SCB:s hemsida

4.2.2 Det allmänna företagsregistret

Registret förs av SCB enligt förordningen (1984:692) om det allmänna företagsregistret.

Det allmänna företagsregistret (BASUN) används enligt förordningen för ändringsaviseringar, urvalsdragningar och registeruppdateringar och finansieras enligt förordningen med avgifter som beslutas av SCB. Enligt den s.k. databasregeln i upphovsrättslagen har SCB ensamrätten till registret (se p. 3). Syftet med databasregeln är att skydda den ekonomiska investering som gjorts genom uppbyggnaden av en databas med ett stort antal uppgifter.

Enligt förordningen får SCB lämna ut kopior av det allmänna företagsregistret till servicebyråer och andra företag. Avgifterna beräknas utifrån självkostnadsprincipen samt de priser som gäller på marknaden. Grundprincipen är en styckebaserad avgift. Avgifterna återfinns i fastställda prislistor för respektive år.

Tjänsten ”registervård” (d.v.s. aviseringar och uppdateringar med hjälp av BASUN) omfattar leverans av hela eller delar av registret följt av ytterligare leveranser med uppdateringar. För denna tjänst tillämpas olika pris-konstruktioner beroende på om kunden är slutanvändare eller vidareförsäljare:

- a) Avgift för slutanvändare av *delar av registret* består av en fast avgift per leverans samt ett styckpris för de företag/arbetsställen som bevakas.
- b) Avgift för slutanvändare av *hela registret* har ett fast pris som justeras med hjälp av producentprisindex.
- c) Avgift för *vidareförsäljare av hela registret* har sin grund i prissättning i a) och b) med en schablonmässig uppräkningsfaktor 2,5.
- d) Avgift för *vidareförsäljare av hela registret* konstrueras även i form av royalty. Ersättningen till SCB blir då beroende på vidareförsäljarens omsättning vid försäljning av uppgifter om företag/arbetsställen.

För ifrågavarande tjänst tillämpas således en differentierad prissättning. Ett förslag som har diskuterats är att alla kunder, inklusive vidareförsäljare, betalar samma avgift. Konsekvensen härav blir dock att slutanvändare som köper hela registret för egen användning får betala ett betydligt högre pris än idag, vilket troligen kommer att innebära färre kunder och årliga prishöjningar för att uppnå målet full kostnadstäckning. Det kan också skapa inträdesbarriärer som gör det svårt för mindre företag att etablera sig på marknaden.

5. Översyn av villkor/avgifter

SCB bildade år 2008 en arbetsgrupp för implementeringen av förordningen (2008:31) om villkor vid vidareutnyttjande av information från statliga myndigheter. En analys gjordes av vad kraven i de nya förordningsreglerna innebar för verksamheten. Information enligt förordningskraven publicerades på SCB:s webbplats som uppdateras vid förändringar. Utvecklingen inom området följs kontinuerligt.

Inför varje nytt budgetår ser SCB över sina avgifter som beräknas med utgångspunkt i kommande års kostnadsläge och verksamhetsvolym. Samråd kring avgifterna sker med ESV och efter ESV:s godkännande fattar SCB beslut om avgifterna. Någon förändring med anledning av reglerna i PSIlagen i de avgiftsprinciper som tillämpas av SCB har inte gjorts då SCB bedömer att SCB:s prismodell står i samklang med reglerna i PSIlagen och det avgiftstak som anges i 7 §:

”Om en myndighet får ta ut avgifter för vidareutnyttjande, får de samlade intäkterna från sådana avgifter tillsammans med övriga intäkterna från avgifter för handlingar som myndigheten tillhandahåller inte överstiga de totala kostnaderna för insamling, framställning, reproduktion och spridning av handlingarna, inklusive en rimlig avkastning på investeringar.”

I sammanhanget vill SCB erinra om den osäkerhet som gäller kring reglerna för avgiftssättningen enligt PSI-lagen. I en enkät som genomförts av regeringskansliet pekar ett antal myndigheter på dylika oklarheter. SCB välkomnar den utredning som har till uppgift att se över bl.a. dessa frågor i syfte att göra lagen lättare att tillämpa (Dir. 2013:2).

6. Ökad tillgänglighet till officiell statistik

6.1 API:er

För den officiella statistiken gäller de tillgänglighetskrav som anges i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Den officiella statistiken är tillgänglig utan avgift och får bearbetas och vidareutnyttjas utan angivande av några särskilda villkor.

Enligt regleringsbrevet för år 2013 ska SCB producera officiell statistik av god kvalitet som är lätt tillgänglig för användarna. SCB:s statistikdatabas (SSD) samt tillgångsförteckningar finns tillgängliga på SCB:s webbplats och från denna kan man även nå övriga statistikansvariga myndigheters statistik.

Det finns ofta ett behov av att kunna hämta data och metadata direkt från Statistikdatabasen och SCB erbjuder sedan en tid statistik användarna möjlighet att komma åt data via egna system genom ett API (Application Programming Interface) som kan nås via SCB:s webbplats. Detta är ett steg i arbetet med öppna data som möjliggör ökad spridning och användning av statistiken. Användare kan till exempel göra egna appar för vidare spridning av SCB:s statistik.

6.2. Möjliga åtgärder för att öka tillgängligheten till statistiken

För öppna data har standardiseringsorganet W3C (World Wide Web Consortium) ställt upp vissa krav, nämligen att öppna data ska vara fria och utan inskränkningar i användningen, så ursprungliga och obearbetade som möjligt samt redovisas så finfördelat som möjligt med beaktande av sekretesskraven.

För arbetet med värdering och prioritering av datatyper används en femgradig skala som tagits fram av Sir Tim Berners-Lee. Punkt 1 är den mest basala nivån och punkt 5 är den mest avancerade nivån:

Prioritering enligt Tim Berners-Lee skalan

1. Göra data fritt
2. Göra data fritt i ett strukturerat format
3. Göra data fritt i ett strukturerat och öppet format
4. Göra datat nåbart via webbadress/inlänknings
5. Länka mot andra datakällor

Genom att tillhandahålla API:er för Statistikdatabasen kommer SCB under 2013 att befinna sig på nivå 4.

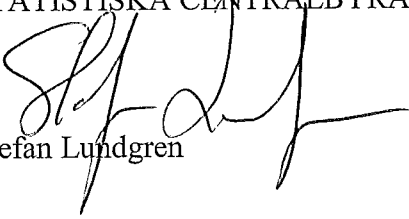
SCB strävar efter att

- uppfattas som en öppen och tillförlitlig organisation,
- uppfylla de krav på öppna data som ställs på en myndighet,
- användarna upplever en stor förenkling, samt att
- data från SCB ska generera nya produkter och tjänster.

SCB har deltagit i ett pilotprojekt inom Vinnova för publicering av länkade data. En fortsatt utveckling kan innebära att SSD görs tillgänglig enligt RDF-standard (steg 4 enl. Tim Berners-Lee-skalan) och eventuellt även steg 5, t.ex. länkar till relevanta data hos Eurostat.

Denna redovisning har beslutats av generaldirektör Stefan Lundgren i närvaro av överdirektör Mats Wadman, verksjurist Anna Månsson Nylén, avdelningscheferna Anna Heinstedt, Carola Månsson och Lisa Thiel samt verksjurist Carl Robert Böös, föredragande

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Stefan Lundgren

Carl Robert Böös